

80-річчя академіка НАН України Ю.М. МАЦЕВИТОГО

Юрій Михайлович Мацевитий народився 24 лютого 1934 р. Після закінчення у 1957 р. інженерно-фізичного факультету Харківського політехнічного інституту (нині — НТУ «ХПІ») працював на кафедрі турбінобудування ХПІ. У 1966 р. захистив кандидатську, а в 1971 р. — докторську дисертації.

У 1972 р. на запрошення директора Інституту проблем машинобудування АН УРСР А.М. Підгорного Ю.М. Мацевитий переходить на роботу до цієї наукової установи, де очолює відділ дослідження процесів у силових машинах (нині — моделювання та ідентифікації теплових процесів). Під його керівництвом у відділі виконують наукові розробки, що охоплюють широкий спектр проблем, пов'язаних із дослідженнями найбільш відповідальних елементів конструкцій енергетичних машин, що працюють в екстремальних умовах. У 1978 р. Юрію Михайловичу присвоєно вчене звання професора, а 1982 року його обрано членом-кореспондентом НАН України. У 1984 р. за цикл робіт «Моделювання теплових полів в енергетиці» йому було присуджено премію НАН України ім. Г.Ф. Проскури, а за дослідження з теорії обернених задач теплопровідності — Державну премію СРСР.

З 1996 р. Ю.М. Мацевитий є директором Інституту проблем машинобудування ім. А.М. Підгорного (ІПМаш) НАН України. Фундаментальні і прикладні роботи, які проводять на сучасному етапі в Інституті під його керівництвом, спрямовані на вирішення проблем підвищення маневреності, надійності, економічності та подовження ресурсу енергетичного обладнання. У 2003 р. Юрія Михайловича обрано дійсним членом НАН України.

Ю.М. Мацевитий — відомий учений у галузі теплофізики і теплоенергетики, засновник наукової школи з теплофізики в галузі моделювання та ідентифікації нелінійних теплових процесів. Він працює над розвитком теорії обернених задач тепло-

провідності, що лежить в основі ідентифікації теплових процесів і діагностики теплового стану енергетичного обладнання. Його наукова діяльність тісно пов'язана з вирішенням науково-технічних проблем, що стоять перед підприємствами вітчизняного машинобудування та паливно-енергетичного комплексу.

Монографію Ю.М. Мацевитого «Обернені задачі теплопровідності», в якій було узагальнено основні результати з цього напрямку, удостоєно премії НАН України ім. В.І. Толубинського (2004). Цикли робіт «Підвищення енергоефективності роботи турбоустановок ТЕС і ТЕЦ шляхом модернізації, реконструкції та вдосконалення режимів їх експлуатації» і «Дослідження процесів горіння та тепломасопереносу в складних термогазодинамічних умовах шляхом їх моделювання і ідентифікації» було відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки (2008) та премією НАН Білорусі ім. О.В. Ликова (2010) відповідно. За видатні наукові результати, одержані під час виконання спільного наукового проекту «Параметрична і функціональна ідентифікація теплових процесів шляхом розв'язання обернених задач теплопровідності», Юрія Михайловича було нагороджено премією академії наук України, Білорусі і Молдови (2012).

Результати наукових досліджень Ю.М. Мацевитого відображені в понад 400 публікаціях, зокрема 16 монографіях, 107 винаходах.

Наукову роботу Юрій Михайлович незмінно поєднує з педагогічною діяльністю в НТУ «ХПІ» і Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна. Значну увагу він приділяє підготовці кадрів вищої кваліфікації, серед його учнів 10 докторів і 26 кандидатів наук.

Багато сил Ю.М. Мацевитий віддає справі інтеграції науки та освіти. Він ініціював відкриття фізико-енергетичного факультету подвійного підпорядкування (ХНУ і ІПМаш НАН України) та спільної кафедри гідро-

аеромеханіки і тепломасообміну в складі інженерно-фізичного факультету НТУ «ХПІ»; організацію Академічного науково-освітнього комплексу (АНОК) «Ресурс» для наскрізної підготовки наукових кадрів — від шкільної лави до аспірантури й докторантури. До складу АНОК, крім ІПМаш НАН України та ННЦ ХФТІ, входять 8 провідних ВНЗ Харкова. Втіленням однієї з ідей Юрія Михайловича щодо прискорення інноваційних перетворень у вітчизняній науці стало заснування в 2012 р. наукового парку «Наукоград-Харків», що об'єднує науковий, освітній та виробничий потенціал регіону.

Ю.М. Мацевитий — голова наукової ради НАН України з наукових основ теплових машин, секції машинознавства при Північно-східному науковому центрі НАН України і МОН України; член бюро Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України, національних комітетів України з тепломасообміну і машинобудування, науково-координаційної та експертної ради НАН України з проблеми ресурсу і безпеки експлуатації конструкцій, споруд та машин, Міжвідомчої комісії з питань науково-технологічної безпеки при РНБО України. За ініціативою Юрія Михайловича в 1998 р. створено міжнародний науково-технічний журнал «Проблеми машинобудування», головним редактором якого він є.

За визначні особисті заслуги у розвитку науки та зміцненні науково-технічного потенціалу України Ю.М. Мацевитого удостоєно ордена князя Ярослава Мудрого V ст. і почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Наукова спільнота, колектив ІПМаш НАН України, колеги, учні і друзі сердечно вітають Юрія Михайловича зі славним ювілеєм і зичать йому довгих років життя, міцного здоров'я, нових наукових здобутків, здійснення всіх задумів і мрій.